RADA DZIELNICY V **KROWODRZA**

3/2026 I listopad I **226**

WIADOMOŚCI LOKALNE

egzemplarz bezpłatny

ISSN 1234-9739

Zaniedbana ul. Składowa - s. 4

Milczenie roślin w SP 106 - s. 6

Krowoderski Piknik na Młynówce - s. 8

Wspomnienie o Michale Koziole - s. 11

FOT. MARIUSZ BEMBENEK

Słowo od Redaktora Naczelnego

We wtorek 20 października 2026 roku Łukasz Gibała oficjalnie objął urząd prezydenta Krakowa. Przed nowo zaprzysiężonym włodarzem, wybranym z silnym, ponad 62-procentowym mandatem zaufania, stoi ambitna misja. Stolica Małopolski mierzy się obecnie z potężnym zadłużeniem. Trudno jednak oczekiwać szybkich i błyskotliwych rozwiązań problemu, który przecież nie powstał w ciągu ostatnich dwóch lat, lecz nawarstwiał się przez niemal dekadę.

Najpilniejszym zadaniem nowej ekipy jest ustabilizowanie miejskiego budżetu. Jak wskazał ekonomista i samorządowiec Ryszard Grobelny w raporcie Związku Miast Polskich, Kraków ma fenomenalne, silne podstawy społeczno-gospodarcze, ale jego główną barierą rozwojową stały się właśnie finanse. Mądre zarządzanie nabiera dziś wyjątkowo istotnego znaczenia w obliczu zmian demograficznych. Choć oficjalna liczba mieszkańców Krakowa przekroczyła 819 tysięcy, a stały napływ nowych obywateli to najlepszy wynik w kraju, miasto zderza się z zaskakującym paradoksem w systemie opieki i edukacji.

W Krakowie powstało w ostatnich latach aż jedenaście nowoczesnych żłobków samorządowych, jednak realne zapotrzebowanie drastycznie rozmija się z planami. Miejskie placówki świecą pustkami, podczas gdy budżet gminy wciąż dopłaca ogromne kwoty do żłobków niesamorządowych. Podobna anomalia dotyka system przedszkolny i szkoły podstawowe. W strukturze przedszkoli funkcjonują obecnie trzy formy: samorządowe publiczne, niesamorządowe publiczne (czyli bezpłatne dla rodziców) oraz prywatne (płatne czesnym). Przez niedopasowanie sieci placówek do realnego rozmieszczenia rodzin, miasto boryka się dziś z setkami wolnych miejsc w placówkach samorządowych i podstawówkach. Optymalizacja tego systemu i zatrzymanie odpływu miejskich funduszy bez szkody dla dzieci to olbrzymie wyzwanie menedżerskie.

Jako autor artykułu wierzę, że nowemu włodarzowi uda się sprostać tym niełatwym wyzwaniom. Nadzieję budzi zapowiedź otwarcia się na dialog społeczny oraz publikacja roboczej wersji Planu Ogólnego Miasta Krakowa, co pomoże uchronić zielone płuca metropolii. Prezydent Łukasz Gibała zadeklarował również wsłuchanie się w głos mieszkańców przy reformie Strefy Czystego Transportu. Choć przed bezpartyjnym prezydentem stoi trudne zadanie budowania kompromisów w Radzie Miasta, jego wieloletnia determinacja w ubieganiu się o ten urząd daje podstawy do optymizmu. Wykazany przez lata upór w osiąganiu celów może zostać dobrze wykorzystany dla dobra mieszkańców i zrównoważonego rozwoju całego miasta.

Maciej Żmuda
Przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy V Krowodrza

Z prac Rady Dzielnicy

XXXIV sesja

Podczas XXXIV sesji, która odbyła się 31 sierpnia 2026 r., radni podjęli sześć uchwał.

I. Przyjęto:

- Uchwałę w sprawie wystąpienia z inicjatywą uchwałodawczą do Rady Miasta Krakowa w sprawie ustalenia kierunków działań dla Prezydenta Miasta Krakowa polegających na przystąpieniu do wykonania inwestycji dotyczącej rozbudowy/przebudowy ul. Składowej wraz z uzyskaniem niezbędnych decyzji (w tym Zezwolenia na Realizację Inwestycji Drogowej), budowy chodników, odwodnienia i oświetlenia oraz rozbudową/przebudową kolidującej infrastruktury z uwzględnieniem istniejącej zieleni (Uchwała Nr XXXIV/170/2026).
- Uchwałę w sprawie wystąpienia z inicjatywą uchwałodawczą do Rady Miasta Krakowa w sprawie ustalenia kierunków działań dla Prezydenta Miasta Krakowa polegających na pozyskaniu części działki nr 242/25, obr. K-45 Krowodrza, położonej u wylotu ulic Składowej i Odrowąża, graniczącej z północno-zachodnim krańcem terenu szpitala wojskowego przy ul. Wrocławskiej oraz docelowo przekształcenia/oznaczenia jej jako ciąg pieszo-rowerowy łączący ulice Zbożową i Składową wraz z przeprowadzeniem tej inwestycji (Uchwała Nr XXXIV/171/2026).
- Uchwałę w sprawie wskazania członków Rady Dzielnicy V Krowodrza do komitetu organizacyjnego konferencji rocznicowej „Porozmawiajmy o Krowodrzy" zaplanowanej na 2027 rok (Uchwała Nr XXXIV/174/2026). W skład komitetu organizacyjnego konferencji naukowej poświęconej historii i dziedzictwu Krowodrzy, ", w celu usprawnienia współpracy z realizatorem zadania (Muzeum Krakowa) weszli: Magdalena Roszczynialska, Łukasz Mańczyk i Marcin Grega.
- Korektę rozdysponowania środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy V Krowodrza na rok 2026 (Uchwała Nr XXXIV/175/2026).

II. Wnioskowano:

- Do Prezydenta Miasta Krakowa o fizyczne wydzielenie z jezdni bezpiecznego przejścia dla pieszych wzdłuż ul. Składowej (w miejscu, gdzie nie ma chodnika), tj. od budynku mieszkalnego nr 22 do skrzyżowania ul. Składowej z ul. Obożną (Uchwała Nr XXXIV/172/2026).
- Do Prezydenta Miasta Krakowa o objęcie Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa kompleksu dawnego Dworca Towarowego przy ul. Kamiennej (Uchwała Nr XXXIV/173/2026). Postulowana uchwała ma na celu ochronę kompleksu Dworca Towarowego – niezwykle cennego i rzadkiego przykładu zabytku budownictwa przemysło-

Spacer śladami kolei na terenie Dworca Towarowego przy ul. Kamiennej, prowadzenie – Dominik Lulewicz, fot. Mariusz Bembenek

wego, który powinien zostać objęty szczególną i całkowitą ochroną, zgodnie z zasadami ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, nie tylko w procedowanym projekcie MPZP „Rejon ulicy Kamiennej", lecz także zostać objęty Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa – jeśli to możliwe w bieżącej perspektywie finansowej Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021–2027 lub w zbliżającej się perspektywie finansowej 2028–2034. Zarówno mieszkańcy Dzielnicy V Krowodrza, jak i Rada Dzielnicy V Krowodrza oczekują zdecydowanych poczynań ze strony władz miasta w celu stworzenia atrakcyjnego, niepowtarzalnego miejsca będącego katalizatorem pozytywnych przemian w tym rejonie miasta oraz poprawiającego wizerunek tej okolicy. Tym samym kompleks dawnego Dworca Towarowego przy ul. Kamiennej powinien zostać poddany procesowi kompleksowej rewitalizacji – podobnie jak ma to miejsce w przypadku pobliskiego fortu i Parku Kleparskiego. W związku z pojawiającymi się planami fragmentarycznej zabudowy deweloperskiej, nastawionej na maksymalizację zysku kosztem dobra społecznego oraz substancji zabytkowej, należy wzmocnić ochronę tego terenu, aby nie dopuścić do bezpowrotnego zniszczenia unikalnej przestrzeni historyczno-kulturowej. Przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Rejon ulicy Kamiennej" oraz perspektywiczne objęcie tego terenu Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa wydaje się właściwym kierunkiem postępowania władz miasta.

XXXV sesja

Podczas XXXV sesji, która odbyła się 23 września 2026 r., radni podjęli cztery uchwały.

I. Wnioskowano:

- Do Prezydenta Miasta Krakowa o przywrócenie ruchu dwukierunkowego na ul. Rzecznej po przeprowadzeniu remontu skrzyżowania ul. Rzecznej z aleją Grottgera wraz z wyniesieniem tarczy skrzyżowania i utworzeniem bezpiecznego przejścia dla pieszych w ciągu alejek parku Młynówka Królewska (Uchwała Nr XXXV/176/2026).
- Do Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie o zamianę miejscami lokalizacji inwestycji pn. „Pitnik miejski dla Młynówki Królewskiej" z inwestycją pn. „Toaleta w Parku Młynówka Królewska przy ul. Urzędniczej" (Uchwała Nr XXXV/177/2026).

II. Zaopiniowano pozytywnie:

- Dokumentację projektową dla zadania pn.: „Budowa oświetlenia przy podwórku posesji ul. J. Lea 9 oraz posesji S. Konarskiego 41" w trybie „zaprojektuj i wybuduj" (Uchwała Nr XXXV/178/2026).

III. Przyjęto:

- Uchwałę w sprawie zmiany w składzie Komisji Kultury i Integracji Międzypokoleniowej Rady Dzielnicy V Krowodrza (Uchwała Nr XXXV/179/2026). Do składu komisji przyjęto p. Magdalenę Roszczynialską, skład komisji po zmianie: Mateusz Jaśko, Agnieszka Ochmańska, Magdalena Roszczynialska.

XXXVI sesja

Podczas XXXVI sesji, która odbyła się 22 października 2026 r., radni podjęli pięć uchwał.

I. Przyjęto:

- Uchwałę w sprawie wstąpienia pani Kingi Polit do składu osobowego Rady Dzielnicy V Krowodrza (Uchwała Nr XXXVI/180/2026). W związku z wygaśnięciem mandatu członka Rady Dzielnicy V Krowodrza, pani Joanny Wendorff na jej miejsce w skład Rady Dzielnicy V Krowodrza wstępuje pani Kinga Polit, która wyraziła wolę objęcia mandatu i w wyborach uzyskała kolejno największą liczbę głosów oraz nie utraciła prawa wybieralności.
- Korektę rozdysponowania środków wydzielonych do dyspozycji Dzielnicy V Krowodrza na rok 2026 (Uchwała Nr XXXVI/184/2026).

II. Zaopiniowano negatywnie:

- Projekt dla zadania pn.: „Budowa drogi publicznej ul. Siemaszki przebiegającej w korytarzu KDD.27, KDL.5 oraz KDZ.5 zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego «Żabiniec» wraz z przebudową odcinka ul. Prądnickiej w rejonie wiaduktu kolejowego". Opinię negatywną wydaje się z uwagi na obawę braku wydolności projektowanego skrzyżowania ul. Prądnickiej z ul. Siemaszki (Uchwała Nr XXXVI/181/2026).
- Wniosek o wydanie uzgodnienia ZDMK-31 dla planowanej inwestycji pn.: „Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami w parterze i garażem podziemnym wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na działce nr 128, 129 obr. 46 Krowodrza przy ul. Wrocławskiej 56 w Krakowie" (Uchwała Nr XXXVI/182/2026).

III. Wnioskowano:

- Do Prezydenta Miasta Krakowa o podjęcie działań koordynacyjnych Policji i Straży Miejskiej w zakresie kontroli niebezpiecznej jazdy po chodnikach na hulajnogach elektrycznych, rowerach i elektrycznych pojazdach jednośladowych zagrażającym Mieszkańcom – z uwagi na nadmierną prędkość oraz jazdę po chodnikach, gdzie jest to niedozwolone (Uchwała Nr XXXVI/183/2026). Uchwałę podejmuje się w związku z licznymi zgłoszeniami Mieszkańców o niebezpiecznej jeździe na chodnikach, m.in. na ul. Królewskiej, Wrocławskiej, Czarnowiejskiej, al. Kijowskiej oraz ul. Nawojki.

Oprac. **Maciej Żmuda**

Na ul. Składowej czas się zatrzymał

Ulica Składowa w Dzielnicy V Krowodrza od lat pozostaje jedną z najbardziej zaniedbanych dróg w okolicy. Choć ten rejon miasta dynamicznie się zmienia, a nowe budynki przyciągają kolejnych mieszkańców, sama droga wciąż wygląda tak, jak w czasach, gdy służyła jedynie obsłudze dawnych magazynów i warsztatów kolejowych. Dziś jednak jest to ruchliwa, gęsto zamieszkała ulica, którą codziennie przemierzają dzieci idące do szkoły, osoby starsze, rodzice z wózkami oraz mieszkańcy spieszący do pracy. Niestety jej stan techniczny nie tylko nie przystaje do współczesnych potrzeb, ale wręcz stwarza realne zagrożenie dla zdrowia i życia użytkowników.

Najbardziej dotkliwy jest brak chodnika, który zmusza pieszych do poruszania się bezpośrednio po wąskiej jezdni. W okresie jesienno-zimowym, gdy widoczność jest ograniczona, ryzyko wypadków rośnie. Szczególnie niebezpieczna jest sytuacja osób ze szczególnymi potrzebami: tuż obok ul. Składowej, przy ul. Oboźnej 29b działa „Przystanek Szkoła" – Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna dla Dzieci z Zaburzeniami ze Spektrum Autyzmu, a ich bezpieczeństwo powinno być priorytetem. Tymczasem zniszczona nawierzchnia asfaltowa, liczne ubytki i nierówności zwiększają ryzyko poślizgów, upadków oraz utraty kontroli nad pojazdem.

Dodatkowym problemem jest zniszczone ogrodzenie wzdłuż torów kolejowych. Nie stanowi ono żadnej realnej bariery ochronnej, co stwarza poważne ryzyko przypadkowego wejścia na teren torowiska przez dzieci i młodzież. W połączeniu z brakiem oświetlenia i chaotycznym układem drogowym tworzy to przestrzeń, która wymaga natychmiastowej interwencji.

Mieszkańcy od dawna alarmują o konieczności zmian. W maju 2026 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami Zarządu Dróg Miasta Krakowa oraz ówczesnym zastępcą Prezydenta Miasta Krakowa Stanisławem Kracikiem. Wnioski były jednoznaczne: potrzebna jest kompleksowa przebudowa ulicy, obejmująca budowę chodnika, odwodnienia, oświetlenia oraz modernizację infrastruktury technicznej, z uwzględnieniem istniejącej zieleni. Mieszkańcy zgłosili projekt do Budżetu Obywatelskiego, lecz został on odrzucony – inwestycja wymaga bowiem trybu ZRID (Zezwolenie na Realizację Inwestycji Drogowej), a więc wykupu działek i znacznych nakładów finansowych, przekraczających możliwości dzielnicy.

Rada Dzielnicy V Krowodrza dostrzega skalę problemu i podejmuje działania, aby poprawić bezpieczeństwo mieszkańców. Od kilku lat radni postulują utworzenie ciągu pieszo-rowerowego łączącego ul. Składową z ul. Zbożową – wzdłuż torów kolejowych, na tyłach szpitala wojskowego przy ul. Wrocławskiej – który znacząco poprawiłby komunikację w tej części Krowodrzy i ułatwił dojście w kierunku ul. Prądnickiej i Nowego Kleparza. Aby było to możliwe, konieczne jest pozyskanie fragmentów działek należących do osób fizycznych i prawnych oraz uwzględnienie tego rozwiązania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Rada Dzielnicy wielokrotnie zgłaszała takie postulaty – zarówno w trakcie prac nad planem „Mazowiecka", jak i „Krowodrza Górka". Choć dotychczas nie zostały one uwzględnione, radni wracają do tematu, podkreślając, że poprawa bezpieczeństwa i jakości komunikacji w tej części dzielnicy jest konieczna.

Ostatnio Rada Dzielnicy skierowała projekty uchwał pod obrady Rady Miasta Krakowa, apelując o podjęcie działań, które pozwolą wreszcie rozwiązać wieloletni problem ul. Składowej.

Piotr Korbiel
Fot. Mariusz Bembenek

Hołd dla bohaterów podziemia w Krakowie

Tegoroczne Dni Pamięci Ofiar Gestapo w Krakowie odbyły się w dniach 11–14 września 2026 roku i stanowiły jubileuszową, dwudziestą odsłonę tego ważnego wydarzenia. Obchody poświęcono 80. rocznicy rozbicia więzienia św. Michała 18 sierpnia 1946 roku – jednego z najbardziej brawurowych działań polskiego podziemia.

W centrum uroczystości znalazła się pamięć o Krakowianach, którzy zginęli w więzieniach podczas okupacji niemieckiej oraz w okresie terroru komunistycznego. Wydarzenie rozpoczęła msza święta w kościele św. Szczepana, po której odbył się uroczysty apel z udziałem Wojska Polskiego. Uczestnicy złożyli kwiaty przy tablicy pamiątkowej na ul. Pomorskiej, oddając hołd ofiarom Gestapo. Następnie otwarto wystawę plenerową „Akcja *Rozbić więzienie*", która przybliżała historię odbijania więźniów przez polskie podziemie. Przez cały dzień młodzież szkolna mogła zwiedzać wystawę stałą „Krakowianie wobec terroru 1939–1945–1956" oraz cele dawnego aresztu Gestapo. Centralnym punktem piątkowego programu była sesja popularnonaukowa, podczas której historycy z całej Polski i zagranicy omawiali najważniejsze akcje rozbijania więzień w czasie wojny i tuż po niej. Prelegenci przedstawili m.in. operacje w Pińsku, Mielcu, Wiśniczu, Jaśle, Miechowie, Rembertowie i Kielcach. W sesji uczestniczyli także badacze z Wielkiej Brytanii i Danii, prezentując działania SOE oraz duńskiego ruchu oporu.

W kolejnych dniach odbyły się spotkania poświęcone patronom tegorocznych obchodów, w tym Józefie Mikowej, bohaterce konspiracji z Orawy. W niedzielę zwiedzający mogli wziąć udział w kuratorskim oprowadzaniu po wystawie stałej oraz spacerze edukacyjnym śladami akcji rozbicia więzienia św. Michała. Wieczorem odbył się koncert „Był taki czas…", podczas którego zabrzmiały utwory filmowe i patriotyczne w wykonaniu młodych muzyków. Ostatniego dnia zorganizowano grę miejską i quiz historyczny dla młodzieży, które pozwoliły uczestnikom poznać realia konspiracyjnych działań. Całość obchodów podkreśliła, jak ważne jest pielęgnowanie pamięci o tych, którzy walczyli o wolność i godność w najtrudniejszych czasach.

Fot. Bogdan Krężel, Muzeum Krakowa

Od muralu do uczniowskiej sprawczości w SP 106

BO to jest to!

Są takie lekcje obywatelskości, do których nie potrzeba podręcznika. Wystarczy wyjść przed szkołę i rozejrzeć się dookoła. Przy Szkole Podstawowej nr 106 na krakowskiej Krowodrzy można zobaczyć, jak pomysł, zaangażowanie i głosy mieszkańców zmieniają wspólną przestrzeń. Jednym z najbardziej niezwykłych efektów Budżetu Obywatelskiego jest mural, który w czerwcu pojawił się na ścianie szkoły przy ul. Litewskiej. Ale ta historia nie kończy się na muralu. Właściwie dopiero się zaczyna.

„Milczenie roślin" na szkolnej ścianie

Inspiracją dla autora muralu stał się wiersz Wisławy Szymborskiej „Milczenie roślin". Ten literacki trop ma także lokalny, krowoderski wymiar. Niedaleko szkoły, w blokach przy ul. Litewskiej, mieszkał Marian Eile – twórca i wieloletni redaktor naczelny „Przekroju", z którym Szymborska przyjaźniła się i współpracowała.

W muralu spotykają się literatura, historia Krowodrzy i przyroda. Autor – Olaf Cirut sięgnął do swoich wcześniejszych zainteresowań dawnymi uprawami na tych terenach, wśród których ważne miejsce zajmowały rośliny barwierskie. Dlatego na ścianie można odnaleźć m.in. marzannę barwierską, rezedę żółtawą, urzet i krokosz barwierski, pokrzywę zwyczajną, tojad mordownik czy dąb szypułkowy. Rośliny, z których kiedyś pozyskiwano naturalne barwniki, stały się częścią współczesnego obrazu opowiadającego o miejscu, w którym powstał.

Mural ma też swoje tajemnice. Zielono-błękitne elementy oraz charakterystyczne binokle Szymborskiej wykonano z wykorzystaniem farby fosforyzującej, dzięki czemu po zmroku niektóre fragmenty obrazu świecą. To nie tylko efekt wizualny – jest w nim także nawiązanie do fluorescencji chlorofilu wykorzystywanej w badaniach kondycji roślin i procesu fotosyntezy.

Jeszcze ciekawsze jest to, czego na pierwszy rzut oka nie widać. Ponad 80 m² tła muralu pokryto farbą fotokatalityczną, dzięki czemu szkolna ściana pełni również funkcję aktywnego filtra antysmogowego. Sztuka spotkała się więc tutaj z ekologią i nauką.

Dzieci też zostawiły swój ślad

Od początku ważne było, aby mural nie był jedynie dziełem, na które uczniowie będą patrzeć. Miał stać się również ich muralem.

Dzieci zostały zaproszone do poznawania roślin barwierskich, a jeden z najbardziej niezwykłych pomysłów polegał na narysowaniu przez uczniów samych siebie… jako owadów. Ich małe, około dziesięciocentymetrowe postacie mogły następnie znaleźć swoje miejsce w muralowej łące – jako motyle, gąsienice czy trzmiele.

W ten sposób wielkoformatowy obraz stał się czymś więcej niż dekoracją budynku. Łączy sztukę, literaturę, lokalną historię, ekologię i edukację, ale przede wszystkim przypomina, że przestrzeń szkoły może być tworzona wspólnie.

Pożegnanie ósmoklasistów, fot. Antoni Fajkiel

Fot. Olaf Cirut

Budżet Obywatelski naprawdę zmienia Litewską

Mural został zrealizowany dzięki środkom Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa. I nie jest jedynym przykładem tego, jak głosy mieszkańców zmieniają otoczenie SP 106. W poprzednich edycjach dzięki obywatelskiemu zaangażowaniu przy szkole powstały również m.in. altana czytelnicza, naukowy plac zabaw, siłownia zewnętrzna oraz stół do ping-ponga.

Teraz pojawiła się szansa na kolejny krok.

W tegorocznej edycji Budżetu Obywatelskiego dwa projekty dotyczyły bezpośrednio przestrzeni przy Litewskiej. Projekt nr 17 „Przestrzeń wspólna na Litewskiej" zakłada rewitalizację szkolnego dziedzińca przy altanie czytelniczej. Więcej zieleni, motyw szachowy na posadzce, nowe siedziska i funkcjonalne stoliki na schodach mają stworzyć miejsce służące jednocześnie nauce, odpoczynkowi i spotkaniom.

Z kolei projekt nr 19 „Zielono na Litewskiej" dotyczył pielęgnacji istniejącej zieleni i nowych nasadzeń na terenie przyszkolnym. Czy któreś z projektów zdobędą poparcie? Czekamy na wyniki głosowania.

Teraz głos oddajemy uczniom

W SP 106 idea obywatelskiego decydowania idzie jednak jeszcze krok dalej. Szkoła bierze w tym roku udział w pilotażu Szkolnego Budżetu Obywatelskiego.

I tutaj role się zmieniają. To już nie dorośli przygotowują projekty dla dzieci. Autorami pomysłów mają być sami uczniowie. Mogą przygotować projekt indywidualnie lub w grupie, rozpoznać potrzeby swojej społeczności, zaplanować rozwiązanie, oszacować jego koszt i zdobyć poparcie innych uczniów. Regulamin wymaga, aby projekt wynikał z inicjatywy uczniów i był realizowany według ich pomysłu, z ich znaczącym zaangażowaniem.

Potem przyjdzie czas na promocję pomysłów, rozmowy, przekonywanie innych i wreszcie głosowanie. Każdy uczeń będzie mógł zdecydować, które projekty uważa za najbardziej potrzebne. Na realizację zwycięskich przedsięwzięć SP 106 otrzyma 5 tysięcy złotych.

Za nami są już lekcje i warsztaty tworzenia projektów oraz składanie konkretnych propozycji. W październiku będzie obradować komisja złożona z uczniów i nauczycieli, która sprawdzi, czy zgłoszone projekty spełniają określone w regulaminie kryteria. Kolejny etap to promocja zakwalifikowanych projektów wśród społeczności oraz głosowanie. Realizacja zwycięskich koncepcji uczniów nastąpi do grudnia 2026 r.

Mój głos ma znaczenie

Być może właśnie w tym najlepiej widać sens wszystkich tych działań.

Najpierw uczniowie obserwują, że dzięki pomysłowi i głosom mieszkańców pusta ściana ich szkoły może zamienić się w niezwykły mural. Widzą, że kolejne obywatelskie projekty mogą zmienić zwykły dziedziniec w zieloną przestrzeń spotkań, nauki i odpoczynku. A potem sami dostają możliwość decydowania, na co przeznaczyć pieniądze w swojej szkole.

Uczą się przy tym czegoś znacznie ważniejszego niż wypełniania formularza czy liczenia kosztów. Trzeba dostrzec potrzeby innych, sformułować pomysł, przedstawić argumenty, zdobyć poparcie, czasem pójść na kompromis, a w końcu zaakceptować demokratyczny wybór społeczności.

Tak buduje się sprawczość i kompetencje obywatelskie – nie tylko mówiąc młodym ludziom, że kiedyś będą mogli mieć wpływ, ale pozwalając im doświadczać tego wpływu już dziś.

Dlatego BO to naprawdę jest to. Bo czasem wszystko zaczyna się od jednego pomysłu. Potem potrzebny jest jeszcze głos. A kiedy tych głosów zbierze się wystarczająco wiele – zmienia się szkoła, dzielnica i nasze wspólne otoczenie.

Joanna Konieczna-Sierak
Szkoła Podstawowa nr 106

Fot. Olaf Cirut

Krowoderski Piknik na Młynówce

19 września 2026 roku na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4 przy ul. Urzędniczej 65 odbyła się kolejna edycja Krowoderskiego Pikniku na Młynówce.

Wydarzenie to, organizowane przez Radę Dzielnicy V Krowodrza oraz ZSP4, ma charakter lokalny, co oznacza, że wszyscy wystawcy oraz osoby występujące są związane z naszą dzielnicą. Była to trzecia edycja tego eventu i po raz kolejny okazało się, że sprzyjała nam nie tylko pogoda, ale i mieszkańcy – łącznie w ciągu całego dnia wydarzenie mogło odwiedzić nawet dwa tysiące osób!

Mieszkańcy Krowodrzy, którzy odwiedzili nasz piknik, mogli korzystać z wielu atrakcji – krowoderskie uczelnie przygotowały atrakcje związane z nauką, kluby sportowe zaproponowały aktywności sportowe, a domy kultury zapewniły wiele ciekawych warsztatów. Nie obyło się również bez koncertów. Na miejscu mogliśmy usłyszeć muzykę klasyczną, ale także rocka.

Wieczorem z kolei na mieszkańców czekała kolejna część wydarzenia, czyli Krowoderska Potańcówka Międzypokoleniowa. Po ubiegłorocznym sukcesie i w tym roku postanowiliśmy zorganizować wspólne tańce z mieszkańcami. W tym roku prócz DJ-a i lemoniady na uczestników czekał także gorący grill serwujący ciepłe potrawy.

Jako Rada Dzielnicy V Krowodrza serdecznie dziękujemy wszystkim uczestnikom oraz goszczącej nas dyrekcji ZSP4. I mamy nadzieję, że w przyszłym roku zobaczymy się ponownie!

Mateusz Jaśko
Przewodniczący Komisji Informacji
fot. Mariusz Bembenek

Andrzej Wajda na muralu przy Al. Kijowskiej

Kraków zyskał nowy, wyrazisty akcent w przestrzeni miejskiej, upamiętniający jednego z najwybitniejszych twórców polskiego kina. We wtorek 20 października przy Al. Kijowskiej 50 uroczyście odsłonięto mural przedstawiający Andrzeja Wajdę. Praca „Wajda czarno na białym", autorstwa Bartosza Podlewskiego, zwyciężyła w konkursie ogłoszonym z okazji Roku Andrzeja Wajdy.

Celem przedsięwzięcia było uhonorowanie dorobku znakomitego reżysera w nowoczesnej, nieszablonowej formie. Mural zdobi boczną elewację budynku, wprowadzając do miejskiego pejzażu wizerunek twórcy, którego filmy na trwałe zapisały się w historii polskiej i światowej kinematografii. Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem – zgłoszono 28 projektów, z których 27 trafiło pod ocenę komisji. Zwycięska koncepcja wyróżniła się pomysłowym połączeniem portretu reżysera z motywami odnoszącymi się do jego filmowego dorobku.

Wajda został przedstawiony w charakterystycznym dla siebie ujęciu – z kamerą, w otoczeniu tytułów wyreżyserowanych filmów. Kompozycja nawiązuje do jego twórczości, a jednocześnie w przemyślany sposób wykorzystuje architekturę budynku. Oszczędna czarno-biała kolorystyka i rysunkowa forma nadają muralowi lekkości oraz ponadczasowego charakteru.

Realizacja wpisuje się w obchody Roku Andrzeja Wajdy, przypominając o znaczeniu artysty dla polskiej kultury i jego szczególnych związkach z Krakowem. To właśnie tutaj studiował, tworzył i pozostawił trwały ślad. Mural zaprasza mieszkańców i odwiedzających do spotkania z jego dorobkiem podczas codziennego spaceru. Można go odczytywać jak wizualny przewodnik po filmografii reżysera – odnajdywać tropy, przywoływać sceny i odkrywać kolejne szczegóły. Dla jednych będzie okazją do powrotu do ulubionych filmów, dla innych – inspiracją do pierwszego seansu.

Beata Kulej
Fot. Mariusz Bembenek

Plac Inwalidów przygarnął miłośników książek

Krakowski Kiermasz Książki „Szukam słowa" po raz pierwszy wypełnił skwer przy placu Inwalidów w weekend 3–4 października 2026 roku, przyciągając miłośników literatury nie tylko z Dzielnicy V Krowodrza, ale z całego Krakowa. Przez dwa dni – w sobotę od 10:00 do 20:00 i w niedzielę od 10:00 do 18:00 – mieszkańcy mogli przebierać m.in. w książkach z drugiego obiegu, rzadkich edycjach, unikatowych ilustracjach, albumach, komiksach, starych mapach, grafikach i pocztówkach przygotowanych przez krakowskich antykwariuszy i bukinistów.

Kiermaszowi towarzyszyły wyjątkowe spacery literackie po Krowodrzy prowadzone przez Agnieszkę Kuźmę: „Śladami literatów z Krowodrzy" oraz „Śladami Grupy Biprostal". Odbyły się także rodzinne warsztaty tworzenia zakładek do książek z suszonymi kwiatami oraz warsztaty introligatorskie dla dorosłych.

Wydarzenie było zwieńczeniem trzech lat pracy nad pomysłem ożywienia placu Inwalidów i nadaniem mu nowej, kulturalnej funkcji. Organizacji podjęła się Dzielnica V Krowodrza, a realizację powierzono Krakowskiemu Forum Kultury we współpracy ze Stowarzyszeniem Antykwariuszy i Bukinistów Krakowskich. Pomysł literackiego kiermaszu narodził się oddolnie, a pierwsze próby – jeszcze we współpracy z Młodzieżowym Domem Kultury „Dom Harcerza" oraz Antykwariatem Biblioteka Domowa Wojciecha Pasternaka – pokazały, że mieszkańcy chcą takich inicjatyw.

Tegoroczną edycję dopięli organizacyjnie radni Dzielnicy V Krowodrza: Magdalena Roszczynialska i Marcin Grega, działający w Komisji ds. Lokalnego Dziedzictwa i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi wraz z jej przewodniczącym, niżej podpisanym. Ważnego wsparcia udzieliło także Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział Kraków, którego prezesem był wówczas Michał Zabłocki. Kiermasz stał się nie tylko miejscem zakupów, lecz także przestrzenią spotkań, rozmów i odkrywania historii Krowodrzy zapisanej w książkach. Nasz eksperyment się powiódł, więc impreza ma szansę wpisać się na stałe w kalendarz wydarzeń naszej dzielnicy.

Tekst i zdjęcie: **Łukasz Mańczyk**

Celem, który nam przyświeca, jest rewitalizacja Nowego Kleparza w dającej się określić perspektywie czasowej. Aby zoptymalizować jego funkcjonalność, warto wcześniej przemyśleć ją na nowo. Nie chcemy tracić tego, co już istnieje, lecz zastanowić się, jak takie miejsca widzą dziś mieszkańcy. Do czego jest nam – mieszkańcom i Krakowowi – potrzebny Nowy Kleparz na obecnym etapie rozwoju miasta?

Kluczem do odpowiedzi o przyszłość często jest przeszłość. Clepardia była osobnym miastem, takim jak Kazimierz, położonym pomiędzy ówczesnym Krakowem a Wsiami Ogrodników. Z chwilą wejścia w życie koncepcji Wielkiego Krakowa – gdy miasto rozszerzono głównie na północ – przyspieszeniu uległa zmiana funkcji tego miejsca.

Z placu handlowego na rubieżach, analogicznie do rekreacyjno-rozrywkowego Parku Krakowskiego, stał się Nowy Kleparz

Plac targowy w dzielnicy Nowy Kleparz, 1941 r., fot. Ewald Theuergarten, źródło: NAC

najpierw centralnym placem handlowym miasta, potem centrum przesiadkowym, a po II wojnie światowej także miejscem wzmożonego ruchu samochodów osobowych. Przez ten czas zmieniło się jednak podejście ludzi do transportu, bo zmienił się poziom zamożności i świadomość.

Obecnie Nowy Kleparz nie wystarczająco eksponuje swoją tożsamość. Nie jest też dostatecznie kojarzony się z pobliskim głównym fortem Twierdzy Kraków. Tymczasem przebieg Alei Trzech Wieszczów był zdeterminowany stopniową demilitaryzacją tego terenu i likwidacją kolei obsługującej budowle forteczne.

Czy możliwe jest takie zaprojektowanie tego miejsca, aby stanowiło ono fuzję tradycji średniowiecznego miasta Kleparz, placu handlowego i modernistycznej architektury oraz śladów dawnej funkcji militarnej?

Pomysłów na to miejsce można poszukać gdzie indziej. Przykładowo przebudowę Ronda Mogilskiego przeprowadzono tak, by wyeksponować archeologiczną odkrywkę. My zaś miejsca do adaptacji mamy tyleż mniej, co jej zakres musi uwzględniać nie tylko istniejące szlaki komunikacyjne, ale gęstą zabudowę i użyteczności publiczne, do których nasi mieszkańcy już zdążyli się przyzwyczaić – i których nie można ich pozbawiać.

Można natomiast zaproponować ulepszenia i nowe funkcjonalności, inspirując się doświadczeniem od średniowiecza, przez modernizm, aż po współczesność.

Do rozmowy zaproszono dwójkę ekspertów. Doktor **Walery Bubień** – autor książki „Wokół Nowego Kleparza", kustosz Muzeum Krakowa spojrzy na Nowy Kleparz z perspektywy historii miejsca i potencjału jego większej ekspozycji. Z kolei **Emil Bajorek „Krakonik"** – przewodnik miejski i górski oraz historyk krakowskiego transportu porówna historyczne i aktualne potrzeby transportowe tego obszaru. Pomysł i prowadzenie spotkania: **Łukasz Mańczyk.**

Sąsiedzkie Mikołajki Dzielnicowe

Rada Dzielnicy V Krowodrza zaprasza na Sąsiedzkie Mikołajki, które odbędą się w niedzielę 6 grudnia 2026 r. od godz. 11.00, na Placu Axentowicza.

W programie m.in. warsztaty tworzenia dekoracji świątecznych, animacje dla dzieci, poczęstunek oraz prezenty od Świętego Mikołaja.

Serdecznie zapraszamy!

Ecce! Oto Człowiek. Wspomnienie o Michale Koziole

Michał Kozioł (po prawej) podczas premiery Jego książki w dużej Sali Fontany, 23 marca 2016 r., fot. Muzeum Krakowa

3 października 2026 roku zmarł red. Michał Kozioł – bohater pierwszego spotkania „Porozmawiajmy o Krowodrzy".

Zapamiętam Mu to, że zawsze trzymał fason. Odbierał telefony także, gdy czuł się słabiej i mówił wtedy o swojej niedyspozycji z godnością. I, mimo wszystko, nieprzerwanie terminów się trzymał. Z tych powodów tyle razy udało nam się razem współpracować. A to przy książce „Wokół Biprostalu, wokół Rynku Krowoderskiego", a to przy pierwszym filmie z cyklu „Krakowski Szlak Filmowy – Krowodrza". Był rekordzistą, jeśli chodzi o liczbę występów w „Porozmawiajmy o Krowodrzy". Osobiście najbardziej zapamiętałem ten w czasie pandemii, gdy zasłonięci maseczkami rozmawialiśmy o wigiliach we Wsiach Ogrodników, na koniec zaś spróbowaliśmy przełamać się opłatkiem (symbolicznie, ze względu na obostrzenia), z pracownikami Biblioteki Kraków – Filii przy ulicy Królewskiej oraz osobami oglądającymi nas online. Jest gdzieś w sieci zapis tego spotkania. Na pewno znajdę, ale będę też wdzięczny za linka.

Panu Michałowi pamiętam też redakcyjne, niezmienne mistrzostwo tekstów. Jest dla mnie niedoścignionym wzorem osoby, której kolejne teksty i książki, bez względu na tematykę i trudy towarzyszące powstaniu, miały swój szkielet także prozodyczny, wliczając w to rytm. Nie zdążyliśmy o tym porozmawiać, ale, być może, stało za tym doświadczenie języków klasycznych. Na pewno łaciny. W mailu zawierającym umówiony artykuł pisał krótkie „Ecce!". „Oto". „Oto człowiek" (J 19:5).

W słowie – wierzę w to bardziej niż kiedykolwiek wcześniej – zawarte jest życie. Aktualna pisarska praktyka i etap życia tylko mnie w tym utwierdzają. Nie tylko świat przedstawiony i świat powołany do istnienia przez pisarza. Świadectwo życia własnego, ale i tego życia dotwarzanie lub oprawianie go w należyte ramy. Po to, by życie biologiczne wzbogacić, przypomnieć rolę człowieczeństwa i słowa albo i – od nowa – nadać mu kwestionowany dzisiaj sens.

„Ecce!", zwiastujące słowne załączniki p. Michała w najpopularniejszym do dziś edytorze Word, świadczące zarazem o jego słowności – dotrzymywaniu zobowiązań i przyjaźni – to skrót zarazem od „oto człowiek" i od „oto słowo": ich nierozdzielna tożsamość, streszczająca Jego, sądzę, światopogląd.

Pytanie, czy zanurzony był w tradycji, która odchodzi, czy też zakochany w świecie, który – w jeszcze lepszej formie, oczyszczony ze złogów – do nas powróci i tym samym nas ocali.

W radach, także osobistych, dawanych mi przez lata, jawił mi się też jako jedyny w swoim rodzaju idealista i zarazem pragmatyk. Praktyk, który – niezależnie od tego, co kto o takim czy innym źródle wartości sądzi – proponuje się do nich stosować, bo to jedyna droga ocalenia.

Świat, o którym zaczynamy wspólnie i z czasem zgodnie mówić, w który uczymy się wierzyć, zaczyna istnieć. A potem nie ma na taką czy inną dobrą nowinę co poradzić.

Każda jego książka była i jest taką nowiną, każde spotkanie i każdy telefon.

Coś jeszcze dodam, żeby nie było – dla niektórych przynajmniej – tak patetycznie. Kończący się dzień nie skłania mnie niestety do akapitów na miarę „Dobrego wojaka Szwejka", ulubionej być może powieści Michała Kozioła. Może więc trochę faktów, od których zaczęły się spotkania, którym znalazłem tytuł „Porozmawiajmy o Krowodrzy".

Wiecie Państwo, kiedy się poznaliśmy? W „Dniu Otwartym Magistratu" – przy Placu Wszystkich Świętych. Jak? Po prostu przysiadł się do stolika Dzielnicy V Krowodrza. Od roku wówczas szukałem autora, który napisałby „jakąś" książkę o Krowodrzy. Właśnie, „jakąś". Jak to we fraszce Stanisława Sojki: „żeby być kimś, trzeba wiedzieć kto to". Odmówiło „mi" (nam) paru cracovianistów, wśród których był też jeden krakauerolog. Szukałem autora, zaś autor znalazł mnie, znalazł nas. Wszystko stało się oczywiste.

To nie tylko ta wydana w Muzeum Krakowa dekadę temu książka. Otworzył mi Kraków, którego nie znałem. Szedłem jakkolwiek bardziej literacką ścieżką niż obecnie. Dziś zaś dziwię się, że mogłem tyle lat nie zajmować się tematyką, którą niedawno dopiero określono mianem lokalnego dziedzictwa.

Łukasz Mańczyk
Przewodniczący Komisji ds. Lokalnego Dziedzictwa i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Młodzieżowy Dom Kultury „Dom Harcerza" w Krakowie oraz Marzena Paszkot, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny, zapraszają dzieci do udziału w konkursie kulinarnym „Gotuj z głową – smacznie i zdrowo".

Celem konkursu jest promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie zainteresowań kulinarnych oraz zachęcanie dzieci do świadomego wyboru produktów spożywczych. Konkurs skierowany jest do dzieci w wieku 7–12 lat mieszkających na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Uczestnicy biorą udział w zespołach trzyosobowych. Kategorie konkursowe: 7–9 lat oraz 10–12 lat.

Konkurs przebiega dwuetapowo.

- **Etap I** – zadaniem zespołu jest przygotowanie i przesłanie autorskiego przepisu na dowolną potrawę wraz z jego estetycznym opracowaniem.
- **Etap II** – do finału zakwalifikowanych zostanie po trzy zespoły z każdej kategorii wiekowej. Podczas finału uczestnicy przygotują potrawy z produktów wskazanych przez organizatora, w tym obowiązkowego produktu-niespodzianki ogłoszonego w dniu konkursu.

Kryteria oceny:

- kreatywność,
- samodzielność wykonania,
- umiejętność współpracy w zespole,
- estetyka przygotowania potrawy,
- walory smakowe.

Harmonogram konkursu:

- zgłoszenia i dostarczanie prac: do 13 listopada 2026 r.,
- ogłoszenie wyników: do 20 listopada 2026 r.,
- finał konkursu: 1 grudnia 2026 r.

Zgłoszenia:

Prace wraz z kartą zgłoszenia oraz wymaganymi zgodami należy dostarczyć na adres:

Młodzieżowy Dom Kultury „Dom Harcerza", ul. Reymonta 18, 30-059 Kraków z dopiskiem: *Konkurs „Gotuj z głową – smacznie i zdrowo"*.

Kontakt do organizatorek:

Aleksandra Staszewska
e-mail: astaszewska@mdk-dh.krakow.pl

Szczegółowe zasady uczestnictwa, karta zgłoszeniowa oraz dokumenty dotyczące przetwarzania danych osobowych znajdują się w regulaminie konkursu.

Rada i Zarząd Dzielnicy V Krowodrza

pl. Inwalidów 6, 30-033 Kraków
Tel. 12 636-95-95
e-mail: rada@dzielnica5.krakow.pl
www.dzielnica5.krakow.pl

Godziny przyjmowania mieszkańców: 10:00–14:00

Przewodniczący Rady Dzielnicy V Krowodrza
Maciej Żmuda

Dyżury w siedzibie Rady
Przewodniczący i Zarząd pełnią dyżury
po wcześniejszym umówieniu – kontakt przez biuro rady.

KROWODRZA

Rada Dzielnicy V Krowodrza

WIADOMOŚCI LOKALNE

Redaktor naczelny: Maciej Żmuda
Koordynacja redakcyjna: Piotr Korbiel
Adres redakcji:
pl. Inwalidów 6, 30-033 Kraków
tel. 12 636 95 95, e-mail: rada@dzielnica5.krakow.pl
www.dzielnica5.krakow.pl

Druk: Drukarnia Papillon

Nakład: 6500 egz.

